

Partyzáni na Hůrce a na Kněžství

V zabrané oblasti Orlických hor bylo nasazeno na práce v německých usedlostech mnoho Poláků. U německého řezníka v Rokytnici byl nasazen polský důstojník, v Žamberku známý jako „Velký Eda“. V roce 1942 přidal vyhladovělému Čechovi tajně hrst párků. Když na to majitel přišel, hrozil Edovi pověšením. Ten utekl a skrýval se v Kunvaldě. Zde se sešel s dalším Polákem – „Malým Edou“. Později přicházeli další uprchlíci. Ve skupině byli Rusové, Češi a snad i Jugoslávci.

Bezpečný úkryt jim poskytovali občané Kunvaldu Josef Jindra z č. 286, Adolf Michalička z č. 55, Božena Dolečková z č. 96 a Ferdinand Keprta v Zadním Dole č. 353. Na Kněžství se ukrývali u Kotyzů, u mlynáře Lautrbacha a maskovaný úkryt měli u Kytliců.

Podářilo se jim navázat spojení s partyzány ze Suchého vrchu – velitel František Reichl, po jeho zatčení Jan Jurenka z Červené Vody. Chodili s nimi na některé akce. S jejich pomocí si vybudovali dva lesní bunkry: první na Hůrce, druhý „V Dolečkách“ – v údolíčku, kde je na nynější žluté značce do Rokytnice studánka.

Činnost partyzánů Němce dost znervózňovala,

ale stále jim nemohli přijít na stopu. Až našli zrádce Johna ze Záměli, který objevil bunkr na Hůrce. V kronice Rychnova nad Kněžnou je z roku 1945 tento zápis: „... mnoho se vypravuje o činnosti partyzánských oddílů na Žambersku. Dne 28. března se od nás vypravila početná rota vojinů německé posádky do slatinských lesů a skutečně se tam utkala v přestřelce s partyzány. Většinou unikli, ale jeden z jejich vůdců, prý polský důstojník, byl zastřelen. Jeho tělo bylo převezeno sem do Rychnova, položeno na dlaždice chodby v chlapecké škole. 31. března pohozeno venku u plotu zahrady, zakryto kusem špinavého papíru a posléze vloženo do hrubé bedny a převezeno do Pardubic ke spálení.“

V kronice Kunvaldu jsou uchována jména některých partyzánů. Z Čechů to byl Blahoslav Faltus z Kameničné. Po vybití bunkru se stal spolupracovníkem partyzánské skupiny Františka Páchy v Žamberku.

Zajímavý je příběh Vladimíra Vasiljeviče Aničenka. Protože mu bylo v době napadení SSSR 17 let, nemohl do armády. Byl tedy pověřen vedením kolchozu. Po okupaci jej Němci zavřeli do koncentráku. Utekl, byl chycen a nasazen do dolů u Mostu. Odtud nebylo možno uprchnout. Nechal se tedy vysypat s u-

hlím do vagonu a na první zastávce vlaku vyskočil. S jiným spoluvězněm se dostal do skupiny Velkého Edy. Po válce sloužil nějaký čas v sovětské armádě. Naposledy pracoval jako jazykovědec na akademii v Minsku. V květnu 1963 navštívil Kunvald i Žamberk.

Skutečné jméno Malého Edy je Edward Dufajczyk. Pocházel z Krakova. V květnu 1945 byl mezi partyzány vyznamenanými na náměstí v Žamberku. Po válce sloužil v Polské lidové armádě.

Jméno Velkého Edy se zachovalo v různých pramenech ve třech verzích. Nejpravděpodobnější bude asi jméno Edward Petraszczak, jak je uvedeno v kronice Kunvaldu a ve zprávě bývalého místopředsedy Místního národního výboru v Kunvaldě Vojtěcha Vencla. Petraszczak pocházel z Vilna. V bojích s Němci neměl slitování – mstil se za vybitou rodinu. Řada žamberských občanů pamatuje Edu jako velmi odvážného a až příliš riskantního, urostlého mladého muže. V kronice Kunvaldu je zapsáno, že se „... jezdil na kole koupat do Pastvin. Od německých vojáků si nechal vyplácet 10 korun za skok z mostu do přehrady.” Stačil si zde najít i milou. Dopisy si vyměňovali v dutém stromě na Kněžství. Skrýval se a bojoval téměř celou dobu války. Poslední boj vybojoval 28. března

1945, když kryl ústup svých druhů.

Zrádce John trestu neušel. Po válce byl vypátrán a zastřelen. Pochován je v Kunvaldě.

*Pavel Svědihro
Kulturní zpravodaj Žamberka květen 1985*

Poznámka autora:

Při psaní článku jsem požádal o zjištění osoby v polském registru obyvatel. Dostal jsem odpověď, že osoba tohoto jména nebyla nalezena.